

A Critical and Technical Analysis of Musaaafir; A Brahui Short story

Muneer Ahmed Hanfi

Lecturer Brahui, Government boy's degree college Bela.

To cite this article: Muneer, A.H. (2020) برابوئی افسانہ مسافر؛ نا فنی او تنقیدی جاچ اس, Al-Burz, Volume 12, Issue 01

Received: November 02, 2020; Accepted: November 25, 2020; Published: December 31, 2020

KEYWORDS

Brahui
Fiction,
Musaaafir,
Historical
Haibat Khan

ABSTRACT

In the 19th century, Haibat Khan crafted "Musaaafir" the premier fiction, a historical short story in the Brahui language and it was published in the year 1957, in the monthly literary magazine Nawaay-e-Watan. The author employed content analysis, a branch of descriptive research to critically review fiction writing techniques, in comparison with the modern day fictions. The investigation revealed that the 'Musaaafir' is a masterpiece of literary work in Brahui language, which focuses the portrayal of nature, characterizations, narration skills, theme and plot development, dialog formation, thought process, description of events and climax based fictitious short story. This study represents the culture of the society in Balochistan, and also reflects the writers' insight of fiction drafting skills in line with contemporary fiction writing techniques.

دا مکالہ ٹی برابوئی نا اولیکو افسانہ نا فنی، تکنیکی او فکری حساب اٹ اسہ تنقیدی او جاچ نُس بلننگانے دائی برابوئی نا اولیکو افسانہ نا فنی او تکنیکی او فکری جاچ آن پد سما تمک کہ برابوئی نا اولیکو افسانہ فن او تکنیک نا گرج آتیان شپ اے براکہ دادے برابوئی نا اسہ گچینو افسانہ نُسینا بندے اے ایتک دانا فکری او علامتی دروشم آک کیہی پہلو تے پاش کیرہ۔

2. پٹ وپولی وژ Research Methodology

دا پٹ او پول ٹی دا وژوڈول آتیان کاریم بلننگانے دنکہ
۱- لائبریری تحقیق
۲- وضاحتی یا بیانیہ پٹ او پول
۳- تجزیاتی پٹ او پول
دا پٹ او پول ٹی لائبریری تحقیق آن کاریم بلننگانے برائی لائبریری تیاب کتاب آک دوئی کننگار بندا کتاب آتاردات بیانیہ پٹ او پول اے کاریم اٹ ہتسہ افسانہ نا فنی او تکنیکی او فکری جاچ اے تجزیاتی پٹ او پول ناردات افسانہ نا فن او تکنیک اے پیداور کننگ کن دانا بھازا پہلو تے تجزیہ پٹ او

1. Introduction: چا پنداری

ادب ٹی افسانہ پنی او صنف نُسے دانا فن نامزاج جتا اے دا دے نوشتہ کننگ نا فنی گرج آک جتا او افسانہ اسہ مگر بی او صنف نُسے دانا نوشتہ کننگ نا وژوڈول او گرج آک مغرب نا ٹھفکو او دائی افسانہ کن سرحال، تہمید، ندرہ کشی، گژدار نگاری، واقعہ نگاری، وحدت تاثر، پلاٹ، بناء، نیام، گڈسراوار مریم۔ دادے نوشتہ کننگ کن بیت کروک یا ساڑی راوی، نوشتوک راوی، بنوک یا سکینڈ پرسن راوی او غیب راوی یا تھرد پرسن نا پوائنٹ آف ویو کاریم اٹ بتکننگ آک بندن افسانہ اے نوشتہ کننگ کن بھازا تکنیک آک کاریم ٹی بتکنگرہ۔ برابوئی افسانہ اے فن او تکنیک نا حساب اٹ جاچ کننگ تے برابوئی ادب ٹی افسانہ غاتیا بیرہ تبصرہ کننگانے داتا گنی، تکنیکی او فکری حساب اٹ جاچ بلننگ تے۔ برابوئی افسانہ نا باروٹ بننگ ٹی بریک کہ داتے افسانہ پاننگ مفک کہ دافک افسانہ نا گرج آتے پورو کپسہ دہن انگا تبصرہ او خیال آک بیدس ریسرچ آن مون ا بسونو دہن انگا بیت آک بچورا سستی نُس تخیسہ۔

نا زوری نا سوب جوڑ مسونے اسل اٹ مسافر افسانہ نا نہ پلاٹ کمزور اے او نہ وحدت تاثر زور اے بلکن محقق نا افسانہ کن تکنیک اے پیدوار یا پاش کننگ ٹی زوری مسونے تو اونا ہندا زوری نا بیانیہ افسانہ نا باروٹ کمزور او بیانیہ یا تحقیق ٹس مون آپیسونے۔ محقق نا افسانہ نا روٹ خیال اک حد ٹسے اسکان نوشتوک نا فکر اے پاش کیرہ، او علامتی دروشم آتا بیت اے کرینے ولے دا علامت آتا دروشم آتے پیدوار کتہ نہ۔ مسافر افسانہ نا فکر نا باروٹ پروفیسر ڈاکٹر عبد الحمید شاہوانی (1999) دہن نوشتہ کرینے۔

دا افسانہ ٹی افسانہ نگار
بلوچستان آستعماری قوت، انگریزا
فوج کشی نا منظر اے پیش کرینے۔

(Shahwani, 1999.40).

شاہوانی (1999) براہیت اے بیان کیک اسل اٹ داڑے انگریز اسہ علامتی او نقطہ ٹسے افسانہ نگار لوز انگریز اٹ بور انگا انگریز اے علامت جوڑ کرسہ او خولمی رنگ نا دروشم اے تخوک انگریز نا بیت اے کننگ اے۔ مسافر افسانہ نا فن، تکنیک او فکر نا باروٹ براہوئی ادب ٹی بڑز کو نوشتوک آتیان، بیدس پین خاس او تنقیدی او نوشت ملپیک۔

براہوئی ادب ٹی فکشن نا بیت مرے یا خاس وڑاٹ براہوئی افسانہ نا، مسافر افسانہ ننا مون آبریک۔ بیت خان نا نو شتوک آفسانہ، مسافر ماہنامہ نوائے وطن ٹی اولیکو وار کرا چی آن 1955ء چھاپ مس۔ براہوئی ادب ٹی براٹم فکشن نا بیت مریک تو افسانہ ناول آن مست اے۔ براہوئی افسانہ نا وپی ناول آن زیات اے ننتون ناول افسانہ غان پد بریک افسانہ مست اے۔

مسافر افسانہ نا تکنیک

دا افسانہ براہوئی نا اولیکو افسانہ اے۔ مسافر افسانہ تھرڈ پرسن صیغہ نوشتوک راوی آن بنا کیک ولدا واحد متکلم کڑدار نا پوائنٹ آف ویو ٹی مستی ہنسہ کیک وگڈ سر ٹی تھرڈ پرسن نوشتوک راوی پوائنٹ آف ویو آیسر مریک۔ دا فلیش بیک تکنیک ٹی ہوال نادروشم ٹی نوشتہ اے دا ٹی ہندا کدرینگ کوک اوخت اے ساڑی اوخت تون اوار کننگ۔ فلیش بیک تکنیک نا باروٹ جے۔ اے۔ کڈن نوشتہ کیک۔

"a term which probably derives from the cinema, and which is now also used to describe any scene or episode in a play, novel, short story or poem which inserted to show events that happened at an earlier time, it is frequently

پول اے کاریم اٹ ہتسہ کتاب آتا کمک اٹ پیدوار کننگانے۔ مسافر افسانہ برا کہ مستائی ٹی 2015 چھاپ کننگاسس ہندا نا تھمید اے بدل کننگانے تو دانا تھمید اے پیدوار کننگ کن ثانوی ماخذ یعنی پین ریسرچ ٹسے آن کاریم ہلنگانے۔ دا ثانوی ماخذ بیرہ مسافر نا تھمید کن ہلنگانے۔ افسانہ نا تھمید آن پد بنیادی ماخذ یعنی مستائی کتاب نا ارٹمیکیو ایڈیشن 2015 آن ہلنگانے۔

3. مسکوئی کاریمک Literature Review

مسافر افسانہ نا باروٹ براہوئی ادب ٹی کم نوشتہ کننگانے دانا باروٹ معلومداری نا حد اسکان نوشتہ کننگانے۔ ڈاکٹر منظور بلوچ (2015) تینا پی ایچ ڈی نا تھیسز ٹی مسافر افسانہ نا فن او تکنیک نا باروٹ نوشتہ کرینے۔ فن ٹی مسافر نا وحدت تاثر او پلاٹ نا بیت کننگانے ہندن دانا تکنیک نا باروٹ ہم بیت کننگانے مسافر افسانہ نا تکنیک نا باروٹ دہن بیان کننگانے۔

افسانہ باز سادہ اے، او غائب
راوی نارداٹ بیان مننگ اے۔ نن
دادے براہوئی نا اولیکو علامتی
افسانہ پاننگ کینہ کہ داڑے
نوشتوک شعور نا رو، نارداٹ تیکینک
استعمال کرینے۔ اوڑتوں اوار آزاد
تلازمہ خیال نا تیکینک اے ہم
بیان کننگانے

(Baloch, 2015.134,136).

مسافر افسانہ نا وحدت تاثر نا باروٹ دہن نوشتہ کننگانے۔

داڑے اگہ نن افسانہ کن پلاٹ یا
وحدت تاثر نا بیت اے کینہ تو دا نن
نظر نفسہ، پلاٹ ہمو وڑاٹ اف۔ یعنی
اونا بنا، نیام، گڈ سر، ہندن وحدت تاثر
نا تعلقداری وخت نٹوے، داڑے اسہ
وخت اف۔ چندی وخت اک اوار
سوار مننگ ٹی او۔

(Baloch, 2015.137).

ہندا پی ایچ ڈی مکالہ ٹی مسافر افسانہ نا فن او تکنیک نا باروٹ برا ریسرچ اے مون آبتننگانے دا ٹی بھازا گڑاک ملاس خننگرہ دنکہ افسانہ نا فن نا باروٹ پیرہ دانا وحدت تاثر او پلاٹ آ بیت کننگانے برا دے تحقیق کار زور پارینے انتے کہ او افسانہ کن برا تکنیک آتے بیان کرینے او تکنیک اک دا افسانہ ٹی خننگرہ اونا نزد اٹ شعور نا وینگ یا شعور نا رو او آذا تلازمہ خیال تکنیک ٹی نوشتہ اے دا حساب اٹ مطلب دا تکنیک آئیٹ افسانہ ٹی ہمو فن پاش مننگ کیک۔ محقق آن ردینک ٹس مسونے کہ او مسافر افسانہ نا تکنیک اے پیدوار کننگ ٹی رد بنانے اونا ہندا ردینک افسانہ

مسافر افسانہ 1955ء ٹی نوائے وطن ٹی چھاپ کننگاسس ولدونا دا افسانہ 1976ء ٹی براہوئی اکیڈمی نا پارہ غان چھاپ مروک آ کتاب مستائی ٹی چھاپ کننگاس۔ مسافر افسانہ نا پڑکو تھمید ڈاکٹر منظور بلوچ نا پی ایچ ڈی مقالہ غان ہلنگانے ہرا نا 1976 reference ٹی چھاپ مروک آ کتاب مستائی نا اے ولے افسوز نا بیت دادے کہ 2015ء ٹی مستائی نارٹمیکو ایڈیشن ٹی دا افسانہ نا تھمید اے بدل کننگانے براژان افسانہ نا تھمید بے چس مسونے دنکہ

سردار ایدل خان نا تمن مون سافی
ناڑی نا کنڈا بولان اٹ ہناکہ، بی بی نا
پڑا او دے دیگر تمن تون، نن اے تیر
کننگ کن بے۔ سما تھماسس
نیاڑیک نان تعام ٹی اسرہ کہ تمن نا
چنکاک کہ بی بی نانی نا کبر نا
زیات کنبی بی نانی نا کبر نا بغل آ
سلوک اسکہ، سردار ایدل خان بندغ
ٹون ہمے کنڈا سرلیک۔
(Khan, 2015:129).

غیر ادبی او غیر زمرہ وارنہ روئیہ غاتا سوب آن براہوئی نا اولیکو افسانہ نا تھمید نا دروشم اے ہرا ڈولٹ بے وڑا بے چس کننگانے دہنو مثال ملپک بلکن پین شک او گڑتی تے ودیفینے کہ مستائی، ٹیکی اوتوشہ پنی آ کتاب آتا ارٹمیکو ایڈیشن آتیٹی انت متکن آنوشت آتا دروشم اے بدل تو کننگ تے؟ انت واقعی ہمو نوشت اک ہمو ان او ہرا کہ بڑکو کتاب آتا اولیکو ایڈیشن آتیٹی چھاپ مسنو؟ آگہ دانا تھمید ان --"شے مرید" نا پن اے کشنگ آن گڑاس است آتے خوشی رسپنگانے مدامی خوشی خنرولے افسانہ نا تھمید اے گرائمر نا ڈولٹ بڑسو سوراہم است آرمان متوکہ دنکہ "کہ تمن نا چنکاک کہ بی بی نانی نا قبر نا زیارت کین شیف بی بی نانی نا قبر نا بغل اسلوک" دا جملہ غان انت مراد اے۔

براہوئی نا دا کلاسک افسانہ نا تھمید تون ہرا تادی تے کننگانے دہن اسل کڑتوکہ، بیرہ دا پاننگ مریک کہ دے اے اور ٹی ڈھکننگ نا کوشست مفروسس تو جوان اس۔ مسافر نا تھمید اے بدل کننگ اسہ ادبی او جرم نئے او دانا تھمید اے بدل کننگ آن فنی نزوری تون اوراوار اسلوبی، فکری او علامتی دروشم ہم بدل مسونے ہرا کہ افسانہ ٹی جول ودی کننگ نا سوب جوڑ مسونے۔
دا مکالہ 1976ء ٹی چھاپ مروک آ مسافر افسانہ نا تھمید نا پارت اے کیک انتے کہ 1955ء ٹی نوائے وطن نا دسمبر ناشمارہ ٹی چھاپ مروک آوزک نا دوبفنگ نا سوب آن مستائی نا اولیکو ایڈیشن ٹی چھاپ مروک آ تھمید آامنا کیک او 2015ء نا ایڈیشن نا تھمید اے مروک آبدلی اے گو جالک۔

used in modern fiction”
(Cuddon, 1977:344).

فلش بیبک اسہ بندنو تیکنیک
اسے ہرا کا نوشتوک و شاعر نا مرضی و
حال نا سوچ نا اور تمننگ نا بندے
دائی نوشتوک گدرینگو کا واقعہ غاتے
ساڑی آازموندہ غاتے اور کر سہ تینا
اسلوب اٹ خوانوک نا مون آپیش
کیک۔ داڑکن او بیٹ تننگ آن کاریم
بلیک او ساڑی واقعہ او ندرارہ تون
گون او نا تخیل گدرینگو کا وخت آن
گدرینگ اک۔ بندن او ساڑی وخت
ٹی نظر ٹی بروکا ندرارہ او واقعہ غاتون
مزه نا ندرارہ او واقعہ غاتون اوراوی اس
ودی کیک۔ (Shah, 2019:34).

دا افسانہ ٹی ہوال نا دروشم ٹی ماضی اے حال تون اور
کننگانے۔ مسافر افسانہ براہوئی افسانوی ادب ٹی فلش بیبک
تکنیک نا اسہ گچینو سوبرو وڑک نئے ہرا کہ داتکنیک نا گرج
آتے پورو کرینے۔

4. مسافر نا فنی جاچ

افسانہ مسافر نا فنی جاچ اے ہلنگ آن پد گڑاس پہلوک
دہن پاش مریرہ۔

4.1- تھمید

وقار عظیم افسانہ نا تھمید نا باروٹ پانک

اسہ افسانہ ٹسپکن بنا یا تھمید
زیات جوانے۔ (Azeem, 1949:172).

مسافر نا تھمید آن قاری اے اندازہ مریک کہ افسانہ اے
ایسری اسکان خواننگ المی اے انتے کہ دا تھمید است
اے چکک او قاری اے خواننگ آ وگانفک۔

سردار ایدل خان نا تمن مون سافی
ناڑی نا کنڈا بولان اٹ ہناکہ، بی بی نا
پڑا او دے دیگر تمن تون، نن اے تیر
کننگ کن بے۔ سما تھماسس
نیاڑیک نان تعام ٹی اسرہ کہ تمن نا
چنکاک کہ بی بی نانی نا کبر نا زیات
کن شیف جھل ٹی ڈرینگاس،
بلشسہ پدا بسور، سردار ایدل خان
اے پاریرن؛ شے مرید سے خنان بی
بی نانی نا کبر نا بغل اسلوک اسکہ،
سردار ایدل خان بندغ ٹون ہمے
کنڈا سرلیک۔ (Baloch, 2015: 134).

4.2۔ ندارہ کشی
اے کیک کہ کم لوز آئیٹھ کاریم ہلنگ اے۔ افسانہ ٹی اشارہ
غان کاریم ہلنگنگ اک۔

افسانہ نا فن اشارہ نا فن اے۔

(Hassan, 38)

سڈار نا کڈار نگاری اے پاش کنگ کن اونا دروشم نگاری
کننگ تنے بیرہ اونا مکالمہ یا بیت آتیاں قاری اندازہ خلیک
کہ سڈار نا انت کڈار مریک بھلا بندغ نا بیت مچیٹ مریک
اونا بیت آتینی اسہ وڑ نا رعب اس مریک۔ سڈار نا کڈار کن
نوشتوک اونا مکالمہ غاتے یا بیت آتے رعب دار نشان تسونے
بھازی ٹی سوج کنگ او ہوال ہلنگ اختیار دار او بھلا نا کاریم
اے دنکہ

اے پیر مردنی دیر اس؟

ہوالے تینا ایتک پیرنگا

(Khan, 2015.129)

پیرزال نا کڈار ہم اونا بیت یا مکالمہ غاتیاں پاش مریک
اسل اٹ مچ آ افسانہ نا مغز پیرزال نا بیت آتینی ڈکوک اے برا
کہ افسانہ نا مرکزی تہیم او نظریہ اے مون آبتیک پیرزال نا
بیت اک اسہ حساب اٹ universal truth یا جہانی سچائی
نا بیت اک او براتے بروخت او زمانہ نا کماش او کوالخواک
، سیاسی او سماجی اختیار دار اک، حکمران او فوجی کماش
اک، انقلابی کمانڈر او سر مچاراک قوم نا بدی اے برج تخننگ
کن سنت او سیوت، اسٹی، اوری او اتحاد او اتفاق نا سبج اے
ایترہ او بے بدی، یکٹی او سریلٹی او نا اتفاقی نسخان نا سوب
اے برادے وئیل او ڈکھ او بر بادی بتنگ نا سوب
پاننگانے۔ پیرزال برا لوز آئیٹھ مسافر اے توار کرسہ اونا ہوش
اے تینا پارہ غا بڑ سنگ آن پد بیت آتے اوڑا پاش کیک داڑان
نوشتوک نا فنی پھی پاش مریک۔ پیرزال مسافر اے دہن انگا
لوز آئیٹھ مخاطب کیک۔

کنا مل، کنا چنا، کنا مار۔ (Khan, 2015.129)

4.5 پلاٹ

پلاٹ نا باروٹ حسن عسکری (۱۹۹۸) پائک،

پلاٹ ہم واقعہ غاتا لڑی اس
مریک، یعنی پلاٹ نا تہتی ہم کسہ
اس مریک، ولے کسہ تون اوار اوار
اسہ پین گڑا اس ہم مروٹی اے، ولدانا
پلاٹ جوڑ مریک، دا گڑا اے سبب
او متلب یا وجہ او نتیجہ پارہ
(Askari, 1998.599,600).

مسافر افسانہ نا پلاٹ نا واقعہ غاتے برا دروشم اٹ اسہ ایلو
تون گنڈنگانے نوشتوک نا افسانہ نا فن آن چائنداری او واخی
پاش مریک۔ پلاٹ ٹی واقعہ غاتے اسہ ایلو تون اوار کنگ کن
فنکاری آن کاریم ہلنگانے او داتا اسہ ایلو تون اوری منطقی او

افسانہ ٹی ندارہ کشی فنی گرج آتے پورو کیک براوڑ افسانہ
ٹی ضرورت نا کچ ندارہ کشی ضروری اس ہم کچ ندارہ کشی
کننگانے دنکہ تہمید ٹی گرج۔ نا کچ ندارہ کشی کئے مریک
ہندن مسافر مری تا لم نسینا ندارہ کشی اے دہن کرینے۔

دا تم نا پیر، وڑنا بلو خاخر اسے نا
چار کنتڈ تولوک اسورہ، سچی مننگ
ٹی اسکہ، وڑناک تینا زغم تے سنج
کننگ ٹی اسورہ، پیرنگاک روغدارا
توفک تے پر کریرہ۔ تم نا چنا،
نیاڑیک، جتا شئیر چاب خلکروہ۔
بیت دا بر بندغ خوش اسکہ، دا
شاد کامی نن درست مس

(Khan.Haybat.2015.129).

افسانہ ٹی کڈار نا باء آن ندارہ کشی کرینگ نوشتوک نا
فنی واخی او پھی اے پاش کیک۔ براہوئی افسانہ نگاری ٹی
گیشتری نوشتوک راوی نا پوائنٹ آف ویواٹ ندارہ کشی
کننگانے ولے مسافر افسانہ ٹی کڈار نا باء آن ندارہ کشی آن
افسانہ ٹی اسہ فنی او چس اس ودی مسونے او افسانہ اے
زیبار ہم کرینے۔

4.3 مسافر افسانہ نا سرحال

مسافر افسانہ نا پن ہم فنی حساب اٹ بھلو اہمیت اس
تخک اتنے کہ افسانہ ٹی برا واقعہ غاتے پاش کننگانے داڑکن
مسافر کڈار مچ آ گرج آتے پورو کنگ اے۔ مسافری کروک آ
دنیا، زمانہ، مخلوق او علاقہ غاتا دود او رو بیدہ او حالت آتے
خننگ اے اگہ کڈار مسافر اس مفروسس تو افسانہ نا چس
سلتو کہ۔ سرحال نا پن اے پیدا اور کنگ ٹی نوشتوک نا
چائنداری پاش اے۔

4.4 کڈار نگاری

افسانہ ٹی مسہ مرکزی او کڈار او برا ٹی سڈار، مسافر او پیر
زال نا کڈار اک او افسانہ نگار برا دروشم اٹ کڈار آتے پاش
کرینے کڈار نگاری نا فن نا گرج آتے پورو کیرہ او کڈار نگاری نا
چائنداری بریبر مریک دنکہ مسافر کڈار اے داوڑاٹ پاش
کننگانے۔

بی بی نانی نا کیر نا کاتم اسکا اسہ
پہین ریشی او بندغ اس سلوک اس،
(Khan, 2015.129)

افسانہ نگار گونڈ، چنک بیرہ ارا لوز "پہین ریشی" آن کڈار
اے درستی راستی کرینے۔ راج ٹی پہین ریشی عقل، شعور، فہم
او فراست، عاقل او دانا سینا علامت اے۔ افسانہ ٹی کڈار
نگاری نا فن نا تب ہم ہندا وڑنا دروشم اٹ کڈار نگاری نارماشت

4.6 مکالمہ نگاری

مسافر افسانہ ٹی مکالمہ غاک، کزداراتا کوالخواہی کیرہ او کزدارا تا ہائی نا حساب اٹ ٹہفنگانو دنکہ مسافر نا با ان پیش تموک ا مکالمہ غاتیٹی،

ای مسافر اسے اٹ، اینونا مہمان
اٹ، سردار، پرنکی مری تے خلک،
جینند کیڑتی کسک، نورا اے شہید
کرے۔ بلوچ ٹا خان اے پشنگ ٹی
تورے، ملک نا چار کنڈے دروشا۔
ولے ای داسکان زندہ اٹ، کنے مری تا
شیرزال نا کلہوے داسکان رسیفوئی
اے. (Khan, 2015.131)

شیرزال نا مکالمہ غاتیٹی افسانہ نا میخ خلوک اے یعنی
پنچ اے پرائی نوشتوک نا مزاحمتی فکر، گزٹیک او ارامانک
ڈکوک او دنکہ

کنا مار، نی کنا بیتے بن، داکان زو
پیشتمک، او کل بلوچ ٹے ڈھ ایتے
کہ مری تینا ڈغارا تینا چنک بلن نا
دترے شولفنگ کن ولدا بش
مسوے، بلوچ قوم ٹی غیرت ارے تو بر
جاگہ غا پرنکی تون جنگ کے، کنا
مل؛ جولی ات تورینٹ نے آکنا پیر
زال نا کلہوے ملک نا کنڈ کنڈا
رسیف (Khan, 2015.130)

5. فکری جاچ

مسافر اسے تاریخی او علامتی او افسانہ سے دائی تاریخی
ا واقعہ غاتے افسانہ نا بشخ جوڑ کنگانے ہندا واقعہ غاتے اسے
علامت ٹس جوڑ کر سہ بلوچ قوم اے اوری اتحاد او بدی نا پلو
اے دوئی کنگ نا پنت او پرمان کنگانے تین پہ تین نا بے
بدی نا سو ب آن انگریزاک مری تے جنگ ٹی مزار او بڑوم ا جنگ
ٹی مری تا پد تمننگ او بندغ آتا زیان مننگ نا سو ب بے اتفاقی
ٹس۔ نوشتوک افسانہ کن برا چپ او چاگڑد او علامت آتے
ٹہیفینے اوٹی نوشتوک نا گزٹی دہن پاش مریک کہ بلوچ قوم
ٹی بدی نا مننگ ناممکن اف بلکن مشکل اے انتے کہ
افسانہ نا گڈ سرتی پیر مرد نا تہارمہ ٹی ہننگ ہندا گزٹی اے
پاش کیک کہ بلوچ نا بے بدی نا سو ب آن داسکان او تیکن
روشنائی اف تہارمئی اے دانا سو ب اوتا بے اتفاقی اے۔ ہندن
بی بی نانی نا پیڑا دے دیگر مننگ تون ہننگ آن پاش مریک
قوم نا حالت خراب او بد حال اے۔ دے نا دیگر مننگ وخت نا
نازکی او ڈکھ او وٹیل او حالت آتا حق ٹی مفننگ نا تشبیہ
اے داژان ریکی نا شیئر نالفسفہ نثر ٹی کنے مریک۔ تاریخی او
legendary کزدار "شے مرید" عشق، مہراو محبت، سگ او
سینہ، حوصلہ او صبر نا استعارہ اے۔ افسانہ ٹی شے مرید نا
علامت دے دیگری او سخت انگا وخت ٹی قوم اے تینا ڈیہہ
اتون عشق او تینا قوم تون مہراو محبت کنگ نا رماشت اے

دلیلی اے۔ پلاٹ نا واقعہ غاتے گندوک آجملہ غاک دہن
او۔

ای پوہ متوٹ کہ گپ انت اسکہ
(Khan, 2015.130)

دا جملہ پلاٹ نا جان اے مریک آکڑی اے ہندا جملہ
غان پد افسانہ نا مریک پلاٹ روان مریک او ایلو واقعہ غاک
پاش مرسہ کیرہ۔

ای دا بیت نا بنگ تون ارغ تے
الاٹ ٹنٹی اے دوئی کریٹ
(Khan, 2015.129)

دا بمو جملہ غاک او برا کہ پلاٹ نا واقعہ غاتے اسے ایلو
تون گنڈرہ یا پلاٹ اے مستی درسہ کیرہ مطلب دا کہ افسانہ
نا واقعہ غاتے خلنگ ٹی نوشتوک نا محنت او فن مران پیداوار
اے۔

اے ملک نا ایلو پلو نا ایرانی بلوچ
ٹے ہم ڈھ کریٹ۔ ای غازی جینند نا
توفک نا توارے ہم بنگن اٹ، او دے
پرنکی توشیر لہار جنگ کنگ لہم
حنانٹ، ای جہلوان نا شہید نورا
سنگت ہم مسونٹ، اونا جان نا ٹھپ
ٹے تینا دواٹ
سلانٹ (Khan, 2015.130)

پلاٹ نا سادہ مننگ نا سو ب آن دا ٹی بناء، نیام یا
کلائمکس پاش اے او ہندن گڈ سر کن اسے پاش او گڈ سراس
خننگیک او دادے خوانوک نا تخیٹل کن الانے۔ افسانہ نا گڈ
سراے ملاس النگ نوشتوک نا فنکاری اے درشان کرینے
انتے کہ برا حالت آک ۱۹۰۰ آن پد نا اسر بمو حالت ۱۹۵۵ اٹی ہم
مرور، اینو پہ دے اسکان تقریباً بمو حالت آک او برا کہ نورا
مینگل نا وختی اسر۔

افسانہ نا پلاٹ سادہ اے، دائی بچو چھڑکنی اس
خننگیک ولے وحدت تاثر اس تخننگ ٹی سر سو ب اے انتے
کہ نوشتوک فلپش بیک تکنیک اے کاریم ٹی بتسہ مری تا
انگریز تون جنگ نا وخت او زمانہ، نورا مینگل نا انگریز حکو
مت او اونا وفادار آتا خلاف چہا پہ مار جنگ نا زمانہ، خان
خداداد خان نا تخت آن شیف کنگ او دے پیشن ٹی قید
کننگ نا زمانہ اے ساڑی آ وخت تون اوار کرینے۔ کدرینگوک آ
وخت نا واقعہ غاتے فنکاری اٹ ساڑی آدور تون اوار کنگ او
فلپش بیک تکنیک نا استعمال ٹی نوشتوک کمال کرینے
۔ دا تکنیک نا افسانہ ٹی استعمال آن کنے مریک کہ اونا
لانخی مستنصر حسین تارڑ او اشفاق احمد آن بچ وڑ سینٹ
گھٹ اف انتے کہ دافک ہندا تکنیک اے سفر نامہ تیٹی
استعمال کرینو

ولے برابوئی افسانہ نگار دادے ادب نا نازک آ صنف ٹی
گچین او سو برو دروشم سینٹ استعمال کرینے۔

کیہی زمانہ غاک نا مون آسہ فلم ئسے آن باربریرہ نوشتوک قاری اے بہازا زمانہ غاتا واقعہ غاتا ٹریلر اے نشان ایتک۔ فلیش بیک تکنیک نا سوب آن افسانہ جوانو دروشم ئس دوئی کرینے۔
مسافر افسانہ فن اور تکنیک نا حساب اٹ قدیم مننگ آن پد ہم اسہ جدید اور افسانہ ئسے ولے حیرانی دا مریک کہ مسافر آن پد برا افسانہ نگار اک افسانہ نوشتہ کرینو اوتا افسانہ غاتیٹی ہمو فن، تکنیک، فکر اور افسانویت انتے خننگپک مسافر آن پد ہمو دورٹی پین دینو افسانہ انتے نوشتہ مننگ کتنے اور وخت نا براہوئی افسانہ نگار اک ہیبت خان نا کچھ افسانہ نا فن اور تکنیک آن انتے پہی تختنو؟ افسانہ نگار آتا افسانہ غاتیٹی فن اور تکنیک نا معلو مداری پیدوار مفک۔ براہوئی افسانہ نگاری ئی مسافر فن، تکنیک اور گگری حساب اٹ بڑا اے۔ براہوئی افسانہ مسافر نا فن، تکنیک اور فکر اے سر مننگ کتنے۔

8. References

- Askari, M.Hassan. (1998). "Askari nama afsane mazmoon" Sang-e-Meel publication, Lahore.
- Azeem, Waqar. (1949). "fun -e- Afsana nigari" chuman book depo urdu bazar Delhi.
- Baloch, Manzoor. (2015). "Brahui afsana tee romaniiyat: drshani o sawabaak" PhD dissertation, Department of Brahui, University of Balochistan, Quetta.
- Cuddon, J.A. (1977). "literary terms and literary theory" Penguin Books England.
- Hassan, M. (non). "Urdu afsane ka irtaqa" asnafe adab number Krachi.
- Khan, Haibat. (2015). "Musafir" (Mistae), 2nd Add: Brahui acedemy Quetta.
- Shah, A.Hussain. (2019). "Pakistani Urdu safar namon main Flesh Back Technique" PhD dissertation, Department of Urdu, University of Hazara, Mansera.
- Shahwani, A.Hameed. (1999). ",jaded brahui nasri adab" sarwan academy Mastung.

کیک، سختی اور سوری تیا سگ اور سینہ اور صبر کنگ نا اشارہ اے ایتک۔ افسانہ ئی سڈار نا چپی آن اندازہ مریک کہ نوشتوک نا نظر اٹ اونا کڈار مشکوک اے واہم سڈار کن است خوابی تخک کہ مچ آ افسانہ نا واقعہ غاک اودے بنفنگنگ اور مرکزی کڈار ہوال ئی اودے مخاطب کرسہ کیک۔ افسانہ نگار اودے راج نا اسہ اہم اور باتی ئس سرپند مریک اور تون است خوابی تخک۔ پیر زال نا باء آن بدی اور اوری نا ہیبت آتے کرفنگ آن نوشتوک اسہ نفسیاتی اور کیفیت ئس ودی کرینے انتے کہ زال بول نا باء آن غیرت اور اتفاق نا ہیبت آتے کریفنگ آن اسہ نفسیاتی اور اثر اس نرینہ غا تمک کہ نیازی اس اودے غیرت نا، بدی نا اور اوری نا پاننگ اے۔

6. کھٹیا Result

مسافر افسانہ ئی برا فنی اور تکنیکی خوبیک پاش مریرہ اوتیان افسانہ نگار نا فن اور تکنیک آن واخبی اور چانداری ظاہر مریک اونا کڈار نگاری کن کڈار آتا گچین کنگ، علامت اور تشبیہ اور استعارہ آتا کیفنگنگ۔ پلاٹ ئی اسہ وحدت تاثر اس ودی کنگنگ ئی اونا فنکاری پاش اے۔ براہوئی نا بنائی افسانہ غاتیٹی مسافر آن پد نا افسانہ غاتیٹی پلاٹ نا واقعہ غاتے خلنگ ئی فنی زوریک بہازا ولے حیرانی دا مریک کہ مسافر افسانہ ئی فنکاری اٹ فن اور تکنیک اے براوڑ کیفنگنگانے ہمو فنی اور تکنیکی دروشم مسافر آن پد نا افسانہ غاتیٹی خننگپک۔ ارمانی نا ہیبت دادے کہ مسافر آن پد ہیبت خان نا پین افسانہ غاک انتے مون آبتوس؟ یا اور انتے پین افسانہ نوشتہ کتو؟ آگہ اور گڑاس پین افسانہ نوشتہ کریکہ شاید کہ براہوئی افسانہ نا دروشم بدل مسکہ۔

7. شہرہ جہ Discussion

افسانہ کن برا فنی گرج آک مریرہ مسافر افسانہ ئی پورو اور پورا تکنیک ئی دا دے نوشتہ کنگنگانے افسانہ نگار نا افسانوی تکنیک آن معلو مداری اور واخبی اے پاش کیک براوڑ کہ مسافر افسانہ غان پد ایلو براہوئی افسانہ غاتیٹی فنی زوریک پاش مریرہ اور تکنیک نا حساب اٹ براہوئی افسانہ ہمو گرج آتے پورو کپک اور کڑاں کڑاں تکنیک آک پیدوار مریرہ ولے مسافر افسانہ نا فنی، تکنیکی اور فکری جاچ آن پد سماتمک کہ براہوئی نا اولیکو افسانہ ئی افسانہ نا برا فن نئے نظر بریک ہندا فن مسافر آن پد نا افسانہ آتیٹی فنی گرج آتا حساب اٹ خننگپک۔ مسافر افسانہ نا سر حال یا پین ئی فنکاری پاش اے کہ دا افسانہ پن ہم مچ آ گرج آتے پورو کیک کہ دا افسانہ کن مسافر ٹہیک۔ دانا کڈار اک افسانہ نا تب نا حساب اٹ استعمال کنگنگانے۔ مسافر نا پلاٹ فلیش بیک تکنیک نا استعمال آن پد دا ئی ماضی اے حال تون اور کنگنگانے ہندا تکنیک نا استعمال افسانہ اے گچینو دروشم ئس تسونے اور وحدت تاثر اے برج تاخانے۔ فلیش بیک نا سوب آن دا ئی